

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania M. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 stycznia 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonemu M. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ komisja lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzeczeniem z dnia 15 stycznia 2014 r. uznała go za zdolnego do pracy.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. wyrokiem z dnia 6 lutego 2017 r., sygn. akt VI U (...), oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 12 lipca 2017 r., III AUa (...), oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego.

Wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył w całości. Zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, to jest art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c. przez niedopuszczenie dodatkowej opinii innych biegłych tych samych specjalności, z zastrzeżeniem, aby byli to biegli znający specyfikę pracy górniczej i doświadczenie przy orzekaniu w sprawach

dotyczących osób wykonujących pracę górniczą, podczas gdy zachodziła niewątpliwie potrzeba uzupełnienia materiału dowodowego o opinię uwzględniającą specyfikę i rodzaj kwalifikacji zawodowych posiadanych przez ubezpieczonego, celem ustalenia, czy utracił on zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Ponadto, zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest: (-) art. 12 ust. 1 i 3 z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.; dalej ustawa emerytalna), przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na tym, że zarówno Sąd pierwszej instancji, jak i Sąd drugiej instancji przy badaniu kwestii, czy ubezpieczony w znacznym stopniu utracił zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, rozpatrywał kwalifikacje ubezpieczonego ogólnie pod kątem poziomu wykształcenia (posiadania tytułu magistra inżyniera), podczas gdy kluczową dla sprawy kwestią było uwzględnienie specyfiki kwalifikacji zawodowych posiadanych przez ubezpieczonego, które dotyczą konkretnej pracy górniczej, a stwierdzone są w trybie art. 58 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2126); (-) art. 13 ust. 1 pkt 2 emerytalnej przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na tym, że zarówno Sąd pierwszej instancji, jak i Sąd drugiej instancji, przy badaniu możliwości wykonywania przez ubezpieczonego dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowości przekwalifikowania zawodowego ubezpieczonego, skupił się przede wszystkim na poziomie wykształcenia ubezpieczonego (a więc na tym, że posiada on wyższe wykształcenie - tytuł magistra inżyniera), pomijając przy tym nie tylko wiek i predyspozycje psychofizyczne ubezpieczonego, ale przede wszystkim pomijając specyfikę dotychczas wykonywanej przez niego pracy, która to była pracą górniczą o ściśle określonym rodzaju i zakresie, a także do której wymagane były szczególne uprawnienia (stwierdzenie posiadania kwalifikacji w trybie art. 58 ustawy Prawo geologiczne i górnicze).

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które koncentruje się wokół treści i stosowania art. 12 i 13 ustawy emerytalnej, a przede wszystkim kwestii utraty zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych przez ubezpieczonego kwalifikacji. Skarżący zagadnienie prawne sprowadził do pytania,

czy prawidłowym rozumieniem i stosowaniem tych przepisów będzie ograniczenie się przez sądy do zbadania kwalifikacji zawodowych ubezpieczonego jedynie ogólnie, formalnie, to jest pod kątem poziomu wykształcenia (ukończenia edukacji na danym poziomie - uzyskania odpowiedniego tytułu czy dyplomu), czy też jednak prawidłowe ich rozumienie i stosowanie wymaga od sądu dogłębnego zbadania konkretnych, faktycznych i rzeczywistych kwalifikacji ubezpieczonego? W tej sprawie, jak wskazał skarżący, problem ten jest jak najbardziej aktualny, gdyż Sądy obu instancji uznały ubezpieczonego za w pełni zdolnego do pracy, wskazując w uzasadnieniach, że ubezpieczony ma przecież wykształcenie wyższe, posiada tytuł magistra inżyniera, a zatem ma możliwość wykonywania prac umysłowych. Skarżący ostatecznie sprecyzował, że istotnym zagadnieniem prawnym jest kwestia czy przepisy art. 12 i 13 ustawy emerytalnej dotyczą oceny zdolności ubezpieczonego do pracy zgodnej z poziomem posiadanych przez niego formalnie kwalifikacji, czy też zgodnej z poziomem posiadanych przez niego faktycznie (rzeczywiście) konkretnych kwalifikacji w konkretnym zawodzie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Na wstępie należy przypomnieć, że istotne zagadnienie prawne to zagadnienie prawne, które nie tylko występuje w danej sprawie, ale które ma znaczenie dla rozwoju prawa lub ma znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Ponadto, trzeba podkreślić, że twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Problem wskazany przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania, został wyjaśniony w judykaturze. Zgodnie ze stanowiskiem utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, niezdolność do wykonywania pracy dotychczasowej nie jest wystarczająca do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli wiek, poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne usprawiedliwiają rokowanie, że mimo upośledzenia organizmu możliwe jest podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie albo po przekwalifikowaniu zawodowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2005 r., I UK 299/04, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 93). Tym samym zmiany w organizmie powodujące przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku nie przesądzają o niezdolności do pracy, nawet częściowej, jeżeli zdolność do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami została zachowana (por. wyroki Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2009 r., I UK 200/08, LEX nr 738337; z 28 września 2011 r., I UK 36/11, LEX nr 1102992; z 20 grudnia 2011 r., I UK 175/11, LEX nr 1129321; postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2012 r., I UK 388/11, LEX nr 1215135). W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało również wyjaśnione rozumienie pojęcia „kwalifikacje zawodowe” w kontekście sformułowania „poziom posiadanych kwalifikacji”. Przez kwalifikacje zawodowe należy rozumieć zarówno kwalifikacje formalne czyli przygotowanie zawodowe udokumentowane świadectwami ukończenia nauki, dyplomami, zaświadczeniami, a także kwalifikacje rzeczywiste w postaci doświadczenia i praktyki zawodowej, które bez potrzeby przekwalifikowania zawodowego pozwalają podjąć prace w innych warunkach i na innym stanowisku niż zajmowanym przed uzyskaniem świadczeń rentowych, ale zgodnym z poziomem posiadanych kwalifikacji zawodowych (por. cytowane wyżej wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2011 r., I UK 36/11 oraz z dnia 20 grudnia 2011 r., I UK 175/11). Zatem ustalenie zachowanej zdolności do pracy (określenie stopnia utraty zdolności do pracy) musi uwzględniać możliwość wykonywania porównywalnych pod względem poziomu posiadanych kwalifikacji określonych rodzajów prac ze względu na ich cechy wspólne, umożliwiające wykorzystanie dotychczasowych kwalifikacji i umiejętności oraz prac, które ubezpieczony może wykonywać po przekwalifikowaniu zawodowym, o ile jest ono możliwe i konieczne, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia,

wiek i predyspozycje psychofizyczne - art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach (por. wyroki Sądu Najwyższego z 23 maja 2012 r., I UK 435/11, LEX nr 1214557 oraz z 4 sierpnia 2016 r., III UK 195/15, LEX nr 2155187, a także wyroki Sądu Najwyższego: z 30 listopada 2000 r., II UKN 99/00, OSNAPiUS 2002 nr 14, poz. 340, z 25 listopada 1998 r., II UKN 326/98, OSNAPiUS 2000 nr 1, poz. 36; z 10 czerwca 1999 r., II UKN 675/98, OSNAPiUS 2000 nr 16, poz. 624 - wszystkie wydane na tle art. 23 uprzednio obowiązującej ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm., mającym analogiczne brzmienie jak art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej).

Uwzględniając powyższe, problem mający zdaniem skarżącego uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, został rozstrzygnięty w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a skarżący nie wskazał żadnych argumentów prawnych przemawiających za zmianą stanowiska przyjętego w orzecznictwie. Odnosząc się natomiast do okoliczności tej sprawy, poziom kwalifikacji wnioskodawcy wyznacza wyższe wykształcenie techniczne (magister inżynier mechanik górniczy), którego wykorzystanie nie ogranicza się jedynie do pracy w dozorze górniczym pod ziemią, ale także na stanowiskach pracy na powierzchni kopalni (co *nota bene* potwierdza złożony przez skarżącego Przewodnik po zawodach).

Z tych przyczyn, mając jednocześnie na uwadze, że skarżący nie wskazał innych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.